

İRTİBAT BÜROLARININ İŞLEYİŞİ

Erol SÖNMEZOCAK*

ÖZ

Ticari faaliyet dışında iletişim, karşılama, ağırlama, bağlantı kurma, yatırım yapılacak ülkede Pazar araştırması yapma, iş olanaklarını araştırma, yatırım yapılacak ülkenin toplumsal, ekonomik ve kültürel yapısını öğrenme ve araştırma gibi amaçlarla yurtdışında yerleşik kişi ve kuruluşlar tarafından açılan bürolara **irtibat bürosu** denir.

Kuruluş izni alan irtibat büroları, vergi dairesine kayıt belgesinin ve büro ile ilgili kira sözleşmesinin bir örneğini en geç 1 ay içinde Genel Müdürlüğe iletirler. Bürolar adres, büro yetkilisi/yetkilileri veya yabancı şirketin unvan değişikliklerini, değişikliğin gerçekleşmesinden itibaren en geç 1 ay içinde, yeni adresi gösterir kira sözleşmesi, yeni atanan kişiye ilişkin yetki belgesi ya da yabancı şirketin unvan değişikliğine ilişkin belge/belgelerle birlikte Genel Müdürlüğe bildirirler.

Anahtar Sözcükler: İrtibat, kuruluş esasları, S.S.K Prim ödemeleri, Gelir vergisi istisnası

GİRİŞ

İrtibat Büroları, yurtdışında kurulu şirketlerin Türkiye’deki ticari olmayan işlerinin takibi için kurulan işyerleridir. VUK’ nun 156. maddesinde **işyeri**; ticari, sınaî veya zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilmiş veya bu faaliyetlerde kullanılan yer şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanım oldukça kapsamlı ve ayrıntılı bir tanımdır. Bu tanımda belirtilen 22 örnek işyerlerinden en önemlileri Mağaza, Yazıhane, İdarehane, Muayenehane, İmalathane, Şube, Depodur. İrtibat büroları tanımı V.U.K’ nun 156. Maddesinde belirtilen iş yeri tanımları içerisinde bulunmamaktadır.

İRTİBAT BÜROLARININ KURULUŞ ESASLARI

1-Türkiye’de irtibat bürosu açmak için başvurabilecek gerçek ve tüzel kişiler yabancı ülke kanunlarına göre kurulmuş olmaları gerekmektedir. Dolayısıyla, şirket dışındaki yabancı kişi kurum ve kuruluşların (Dernek, Vakıf, vb.) 4875 sayılı Kanuna göre irtibat bürosu açmak için izin alınması mümkün değildir.

* SMMM

2-İrtibat bürosu kuruluşunda mevzuatta yer alan açık düzenleme gereği ilgili Bakanlıktan izin alınması gerekmektedir. Bu izin, 637 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (K.H.K.) ile Ekonomi Bakanlığı kurulduğu için mezkûr K.H.K.’nin Geçici 2.maddesinin 6’ncı bent hükmü gereğince Ekonomi Bakanlığı’na bağlı “*Teşvik ve Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü*” nüden alınacaktır.

3-Türkiye’de yabancı şirketler tarafından açılacak olan irtibat bürolarının hiçbir şekilde ticari bir faaliyet ile iştiğal etmesi mümkün değildir.

İRTİBAT BÜROLARININ FAALİYET ESASLARI

Ticari faaliyet dışında iletişim, karşılama, ağırlama, bağlantı kurma, yatırım yapılacak ülkede Pazar araştırması yapma, iş olanaklarını araştırma, yatırım yapılacak ülkenin toplumsal, ekonomik ve kültürel yapısını öğrenme ve araştırma gibi amaçlarla yurtdışında yerleşik kişi ve kuruluşlar tarafından açılan bürolara **irtibat bürosu** denir.

İrtibat büroları yıllık faaliyetlerini takip eden yılının en geç mayıs ayı içinde aynı makama bildirilmelidir. Bunun için “**İrtibat Bürolarının Faaliyetlerine İlişkin Bilgi Formu**” kullanılır ve irtibat bürosunun harcamalarının yurtdışından getirilen dövizlerle karşılandığı belgelenir.

İrtibat Bürosu için Kurumlar vergisi ve KDV mükellefiyeti tesis edilmez. Gelir vergisi (stopaj) yönünden mükellefiyet tesis edilmesi gereklidir. Gelir Vergisi Kanunu’nun 94.maddesi kapsamında herhangi bir ödeme yaptıkları takdirde bu madde kapsamında gerekli vergi kesintisini (stopajı) yaparak muhtasar beyanname ile beyan etmeleri ve ödemeleri gereklidir.

a) İrtibat bürolarına ilk başvurularda azami 3 yıl süre ile beyan edilen faaliyet kapsamında izin verilir. Faaliyet sürelerini uzatmak isteyen bürolar, faaliyet süresinin sona ermesinden önce Genel Müdürlüğe müracaat ederler.

b) Genel Müdürlük süre uzatma taleplerini, büronun geçmiş yıl faaliyetleri, yabancı şirketin Türkiye’de geleceğe yönelik iş planı ve hedefleri, mevcut ve öngörülen harcama tutarları ile istihdam edilen personel sayısı çerçevesinde değerlendirerek, yürütülecek faaliyetin niteliğine uygun şekilde aşağıda belirtilen sürelerle izin verilebilir. Pazar araştırması veya yabancı şirketin ürünlerinin ya da hizmetlerin tanıtımını yapmak üzere izin alan büroların faaliyet süreleri uzatılmaz.

İrtibat bürolarının faaliyet alanları ve kuruluş sürelerini belirtir tablo aşağıdadır.

FAALİYET	SÜRE(YIL)
Temsil ve ağırlama (Yabancı şirketin sektörel kuruluşlar nezdinde ve ilgili organizasyonlarda temsil edilmesi, yabancı şirket yetkililerinin Türkiye’deki iş temaslarının koordinasyonu ve organizasyonu, bu kişilerin ofis kullanım ihtiyaçlarının karşılanması)	5
Türkiye’deki tedarikçilerin kalite ve standart açısından kontrolü, denetimi ve tedarikçi temini (Yabancı şirket adına üretim yaptırılan firmaların, yabancı şirketin kalite standartları çerçevesinde denetlenmesi, yabancı şirketin ürün ve üretici taleplerinin temini)	5
Teknik destek (Distribütörlere yönelik eğitim veya teknik destek sağlanması, tedarikçi üreticilere kalite standartlarını arttırmaları yönünde destek hizmeti sunulması)	5
Haberleşme ve bilgi aktarımı (Türkiye ile iş ilişkisi içinde bulunan yabancı şirkete iletilmek üzere piyasadaki gelişmeler, tüketici eğilimleri, rakip firmaların ve distribütörlerin satış durumları, distribütör firmanın performansı, vb. konulara ilişkin bilgilerin toplanması ve aktarılması)	5
Bölgesel yönetim merkezi (Yabancı şirketin, diğer ülkelerdeki birimlerine yönelik olarak; yatırım ve yönetim stratejilerinin oluşturulması, planlama, tanıtım, satış, satış sonrası hizmetler, marka yönetimi, finansal yönetim, teknik destek, AR-GE, dış tedarik, yeni geliştirilen ürünlerin test edilmesi, laboratuvar hizmetleri, araştırma ve analiz, çalışanların eğitimi gibi faaliyetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmeti sağlanması)	10

Burada yabancı şirketler tarafından Türkiye’de fason üretim yapılması söz konusudur. Dolayısıyla fason üretim dışında Türkiye’de yapılan üretimin kontrol edilmesi faaliyeti irtibat bürolarının faaliyet alanları dâhilinde değildir. Bu iş yabancı şirketlerce açılan üretim birimlerinde görevli kimseler tarafından yerine getirilecektir.

Bu denetim, Türkiye’de yapılacak kalite uygunluk denetimi olabileceği gibi, Türkiye’den tedarik edilecek malların kalite kontrolünün ve üretim şartlarının yurt dışında teknik laboratuvarlarda yaptırılması faaliyetini de kapsamaktadır.

c) Kuruluş izni alan irtibat büroları, vergi dairesine kayıt belgesinin ve büro ile ilgili kira sözleşmesinin bir örneğini en geç 1 ay içinde Genel Müdürlüğe iletirler. Bürolar adres, büro yetkilisi/yetkilileri veya yabancı şirketin unvan değişikliklerini, değişikliğin gerçekleşmesinden itibaren en geç 1 ay içinde, yeni adresi gösterir kira sözleşmesi, yeni atanan kişiye ilişkin yetki belgesi ya da yabancı şirketin unvan değişikliğine ilişkin belge/belgelerle birlikte Genel Müdürlüğe bildirirler.

ç) İrtibat büroları, her yıl en geç mayıs ayı sonuna kadar, büronun geçmiş yıl faaliyetleri hakkında, bu Yönetmelik ekinde yer alan EK-4 İrtibat Bürolarının Faaliyetlerine İlişkin Bilgi Formu 'nu ve ekli belgelerini Bakanlığa gönderirler. Bu formu ve ekli belgelerini göndermeyen irtibat bürolarının, süre uzatma talepleri değerlendirmeye alınmaz. Faaliyet izinleri de resen iptal edilebilir.

d) İrtibat bürolarının faaliyetlerini, mevzuata ve izinlerinde belirtilen faaliyet konusuna uygun şekilde yürütüp yürütmedikleri, resen veya ilgili kurum ve kuruluşların yazılı bildirimleri üzerine Bakanlık tarafından denetlenebilir. Yapılan denetim sonucunda, izin kapsamı dışında faaliyet gösterdikleri tespit edilen bürolara, fiilen yürütülen faaliyet için izin başvurusu yapmaları için otuz gün süre verilir. Bu süre, haklı gerekçelerin varlığı halinde en fazla otuz gün daha uzatılabilir. Verilen süre sonunda başvuruda bulunmayan büroların faaliyet izni iptal edilir. Denetim sonucunda ticari faaliyet yürüttüğü tespit edilen büroların ise faaliyet izni iptal edilerek ilgili mercilere bildirilir.

e) İrtibat bürolarının faaliyetlerini sona erdirmesi durumunda kapatma işlemi için, ilgili vergi dairesinden alınacak iş bırakma-yoklama fişi Genel Müdürlüğe gönderilir. Bürolar, kapanış ve tasfiye sonucunda oluşan bakiye haricinde, transfer talebinde bulunamazlar.

İRTİBAT BÜROLARINDA ÇALIŞAN PERSONELLERE ÖDENEN ÜCRETLERDEN YAPILACAK VERGİ VE SGK KESİNTİLERİ.

İrtibat bürosu çalışanların ücretlerinden SGK yasası gereğince SSK kesintileri yapılır. Çalışanlar 5510 sayılı Sosyal Güvenlik ve 4857 sayılı İş Yasası hükümlerine tabidir. Kısacası irtibat bürosunda çalışanlar diğer iş yerlerinde çalışanların faydalandıkları her türlü yasal sosyal haklardan yararlanabilirler.

Bu nedenle, irtibat bürolarında büronun ihtiyaçları doğrultusunda istenilen miktarda yerli veya yabancı personel istihdam edilmesi mümkündür. Bu personel yardımcı maliyetteki personel olabileceği gibi serbest meslek erbabı da olabilecektir.

İrtibat bürosunda çalışanların en önemli ayrıcalığı, çalışanların ücretlerinden gelir vergisi kesintisi yapılmaz. Bu konu çok tartışılmakla beraber aşağıda belirtilen üç özelge örneğinde görüleceği üzere Gelir İdaresi de aynı görüştedir.

Örnek 1: Merkezi Çin’de bulunan (X) Firmasının İstanbul’daki irtibat bürosunda çalışan Bay (A)’ ya işvereni tarafından Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden 2018 yılında 40.000 dolar tevkifata tabi tutulmamış ücret ödenmiştir. Gelir Vergisi Kanunu’nun 23/14 numaralı bendine göre döviz olarak ödenen ücretler gelir vergisinden istisna olduğundan, ödevli Mart/2019’da yıllık beyanname vermeyecektir.

Örnek 2: Merkezi Japonya’da bulunan (Z) Firmasının Ankara’daki irtibat bürosunda çalışan Bay (B)’ye, işvereni tarafından Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden 2018 yılında 50.00 Japon yeni tevkifata tabi tutulmamış ücret ödenmiştir. GVK’ nun 23/14. Maddesine göre döviz olarak ödenen ücretler gelir vergisinden istisna olduğundan ödevli yıllık beyanname vermeyecektir.

Örnek 3: Merkezi Almanya’da bulunan (Z) Firmasının İstanbul’da bulunan irtibat bürosunda çalışan Bayan (D), 2018 yılında tevkifata tabi tutulmamış 250.000 TL ücret geliri elde etmiştir. Ödenen ücret, döviz olarak ödenmediğinden GVK’ nun 23/14. maddesinde yer alan istisnadan yararlanması mümkün olmadığından, ücretlinin elde ettiği ve tevkifata tabi tutulmamış ücret gelirinin tamamı 1-25 Mart 2019 tarihleri arasında Yıllık Beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir.

Örnek 4: Türkiye’ de çalışan yabancı uyrukluların yurtdışından aldıkları ücretlerin vergilendirilmesi durumu; Gelir İdaresi başkanlığının 01.09.2021 tarih ve 68474 sayılı Özelgesine göre, Türkiye’de mukim olarak, Türkiye’nin de ücret geliri vergileme yetkisi olduğu değerlendirildiğinde dar mükellef kuruma bağlı olarak çalışılması karşılığında anılan kurumun doğrudan doğruya yurt dışından elde ettiği kazanç üzerinden döviz olarak çalışanına ödediği ücret, Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının 14/a bendine göre gelir vergisinden müstesna olacaktır.

Ancak, dar mükellef işverenin Türkiye’de kazanç elde edecek şekilde faaliyette bulunması halinde elde edilen ücret geliri için söz konusu gelir vergisi istisnadan yararlanması mümkün olmayacaktır.

Bu durumda, tevkifata tabi olmayan söz konusu ücret geliri çalışan tarafından Gelir Vergisi Kanunu'nun 95/1 inci maddesi gereğince yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekecektir.

İRTİBAT BÜROLARININ ELDE ETTİĞİ FAİZ GELİRLERİNDEN VERGİ KESİNTİSİ KONUSU

İrtibat bürolarında çalışanların maaşlarından vergi kesintisi yapılmaması irtibat bürolarının her türlü gelirlerinin de vergiden istisna olduğu anlamına gelmemektedir. Gerek elde ettikleri kira gelirlerinden gerekse bankalardaki mevduatlarına işleyen faizlerden gelir vergisi stopajı yapılacaktır. Bu konudaki bir Gelir İdaresi özelge örneği aşağıdadır.

Soru: İrtibat bürosu tarafından elde edilen faiz gelirlerinden gelir vergisi tevkifatı yapılır mı?

Yanıt: 24.08.2018 tarih ve 266589 sayılı özelgeye göre; Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde yer alan düzenlemelere göre bir irtibat bürosu olarak kurulmuş olunması ve ticari ve diğer gelir getirici faaliyetler ile izin konusu dışında bir faaliyette bulunulmaması halinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesisine gerek bulunmamaktadır. Öte yandan, şartlara uygun bir şekilde kurulmak ve faaliyet göstermek kaydıyla, irtibat bürosunda yapılacak harcamalar için kullanılmak üzere yurt dışından getirilen dövizin bankada vadeli mevduat hesabına yatırılmasından elde edilen faiz geliri, yurt dışına transfer edilmeksizin irtibat bürosunun harcamaları için kullanılması halinde, diğer gelir getirici faaliyet olarak değerlendirilmez ve bu gelirler dolayısıyla beyanname verilmesi gerekmez. Ayrıca, Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67. maddesinin (5) numaralı fıkrası hükmü gereği söz konusu faiz gelirleri üzerinden anılan maddenin (4) numaralı fıkrası kapsamında 2012/4116 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile vadelere ve hesap türüne göre belirlenmiş olan oranlarda gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekmektedir.

SONUÇ

Yurtdışında faaliyet gösterdiği ülkenin yasalarına göre kurtulan şirketler tarafından Türkiye'de irtibat bürosu açılmak istenmesi durumunda 4875 sayılı Kanununun 3'üncü maddesinin (h) bendinde yer alan düzenlenmenin

dikkate alınması gereklidir. İrtibat bürolarının faaliyet esasları için ise mezkûr Yönetmeliğin 8'inci maddesi hükmünün uygulanması gereklidir.

4875 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin (g) bendinin ilk cümlesine göre, Türkiye'de olacak irtibat bürolarında yabancı uyruklu personel istihdam edilmesi mümkündür. İrtibat bürolarında istihdam edilecek yabancı uyruklu personelin çalışma esasları 6735 sayılı Kanun ile belirlenmiştir.

Gerek 4875 sayılı Kanun gerekse mezkûr Yönetmelikle irtibat bürolarında istihdam edilecek personele ilişkin başkaca bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle, irtibat bürolarında büronun ihtilaçları doğrultusunda istenilen miktarda yerli veya yabancı personel istihdam edilmesi mümkündür. Bu personel yardımcı maliyetteki personel olabileceği gibi serbest meslek erbabı da olabilecektir.

Bu noktada uygulamada ortaya çıkan sorun, irtibat bürolarında istihdam edilecek personel sayılı ile ilgilidir. Bu konuda mevzuatımızda herhangi bir belirleme yapılmamıştır. Ancak, kanaatimize göre hem irtibat bürolarına Türkiye'de faaliyet göstermesi için izin verilirken hem de izin süresinin uzatılmasına ilişkin talepler dikkate alındığında istihdam edilen personel sayısının belirli bir miktarı aşmaması gereklidir.

KAYNAKÇA

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımcılar Kanunu. (2003, 17 Haziran).
Ankara : Resmi Gazete (Sayı: 25141)